

De faciei promontorio odoratus orgamo / [Michael Friedrich Lochner].

Contributors

Lochner, Michael Friedrich, 1662-1720.
Hoffman, Johann Moritz, 1653-1727.
Universität Altdorf.

Publication/Creation

[Altdorf] : H. Meyer, 1682.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/hwkgxn4e>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

בשש:

De

FACIEI PROMONTORIO,
ODORATVS ORGANO,

MODERATORE

VIRO

NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO

atq; EXPERIENTISSIMO

DN. JOH. MAVRICIO HOFFMANNO,

PHIL. ET MED. D. ANAT. ET CHEM. PROF. PVBL.

CELEBERRIMO,

ORD. MED. P.T. DECANO SPECTATISSIMO,

DN. PATRONO, FAVTORE, & PRÆCEPTORE

ÆTATEM DEVENERANDO,

DISPVTABIT

ad d. 4. Martii

A. O. R.

M. DC. LXXXII.

AVTOR

MICH. FRIED. Lochner/ Norico-Fürthensis.

ALTDORFI,

Literis HENRICI MEYER, Vniversit. Typogr.

DEO
PATRIÆ
ET
PARENTI.

B. L. S.

Nter tam fertilia scribendi tempora, sterilis
quoq; Ingenii mei foetus de Naso prodit. Lon-
gè dubius hæsi, quodnam ex uberrimâ Medi-
cinæ segete argumentum depromerem, & sæ-
pius iratus ex Museo discessi, quòd tanta re-
rum copia inopiam mihi pareret. Tandem Na-
sus sese obtulit, atq; ut organum odoratus sisterem & autor
exstitit & suasor. Factum est, uti vides, B. L. quomodo?
tuo iudicio relinquo. Si quædam erunt, quæ virgulam meren-
tur censoriam, condona quæso &

- - si quid novisti rectius istis
Candidus imperti;

Si quædam placent

- - - his utere mecum.

Recessi aliquando à Magnorum Autorum hypothese, ne quæso
sinistrè interpretare, mens mea mentem Senecæ sapit:

AVTORITATI ASSENTIOR NON SERVIO.

Velut verba Archimedis Nostri Excellentissimi DN. STVR-
MII, Fautoris & Præceptoris æternum devenerandi, qui-
bus Disp. de Autorit. Interpr. Natur. obsignavit, mea fa-
ciam: Venerandus PLATO, Amplectendus ARISTOTE-
LES, Audiendus EPICVRVS, Honorandus cum DEMO-
CRITO GASSENDVS, Æstimandus CARTESIVS, (liceat ad-
dere) Magnificiendus COVS & PERGAMENVS, Tollendus
PARACELSVS, Amici cæteri, sed

Ἡ ὁσιαν περιμᾶν τὴν ἀληθεῖαν.

Magis veneranda magis amica Veritas.

Sive ut alibi effert : SIT SVA CVIQVE AVTORITAS, SED VERITATI TRIUMPHVS. Et hæc quidem monere prius volui; nunc summo ante omnia in auxilium piis vocibus sollicitato Numine, ipsam Translationem aggredior. Faue cœptis Sacra TRIAS, ut hoc cœpto finito exclamare possim :

Gloria sit Patri, Filio sit gloria, sancto
Gloria Spiritui, TRIADI sit gloria! DIXI.

CAPVT PRIMVM.

Continens Philologica de Naso.

§. I.

EN Nasutule de Naso ordior ! An prima hic cunabula ex Latio hauserit ? an verbum Nare, (a) an verò gnaritatem (b) matrem agnoscat, ex cuius casto utero prodierit lepida hæc proles ? Critici decerent, mihi perplacet Medicorum ingredi Vireta.

§. II.

Neq; ibi spectabo rosaria & violaria, quæ si olfacies

- - - - - DEO S rogabis

Totum ut te faciant Fabulle Nasum. (c)

Sed Solem intuebor Microcosmicum (d) Nasum scilicet, non Animi sedem, (e) sed odoratus organon.

§. III. Ne-

(a) Perottus in cornucopia p. 13. (b) Quod Donato placuit & Festo. (c) Ut Catullus loquitur Carm. 13. (d) Diemerbrokio Anat. l. 3. c. 19. vocatur Sol, quod sicuti Sol Macrocosmo lumine suo singularem splendorem ac pulchritudinem confert; ita Nasus pulchritudine sua Microcosmum quasi illustrare videatur. (e) Hanc Judæorum sententiam refert Excellentiss. Dn. D. Wagenfeilius, Fautor & Præceptor honorandus in Sota, ex Excerpt. Gemar, c. 9. Excerpt. 1. verba sunt: *Passim receptæ opinioni suffragari potest, in naribus eam (sc. Animæ sedem) esse &c.* pag. 1018. hac opinione fortè ducti Judæi statuunt, quod in fœtus ex utero exitione, subter nares percutiatur ab Angelo fœtus & Lumen in Capite extinguatur. Vid. Excerpt. Gemar. cap. 1. Annot. 19. ubi producit Judæorum de fœtus formatione opinionem. Hincq; putabant etiam sternutando animam egredi per nares. Vid. Schookium de Sternut. cap. 30.

§. III.

Neq; attingam Jctorum controversias de odoratu præsertim in causis matrimonialibus, ubi odoris effectus attenditur; si enim Sponsus vel Sponsa gravi anhelitus vitio laboraverit, repudium ex hoc capite concedi poterit. Vid. *Dn. Mevius*, (a) citante *Cl. Strykio*. (b)

§. IV.

Neq; falcem immittam Historicae & Physiognomicae messi, (quamvis hanc ultimam summè Medico necessariam judicet *Helvetius*) (c) enarraturus: quod ab orientis parte intimâ homines sine naribus repertu dentur, teste *Lycosthene*; (d) quod Ozelæ populi indigenæ Locri secundum totum foetuerint; quod Lemniæ mulieres hircum oluerint, ita ut viri earum congressum fugerent; (e) quod apud Ægyptios adulteris nasus abscisus fuerit; (f) quod Æthiopum quidam Rex delinquentibus nasum amputare jusserit, ut eam oris turpitudinem veriti, circumspēctius à criminibus abstinerent; quod Persarum Rex, cum civili tumultu, foedo esset convitio jactatus, adeo exarserit, ut totius populi nares abscindi curaverit; (g) quod Nasones in summo honoris fastigio fuerint apud Persas, imò quod alius nullus evectus fuerit ad regiam dignitatem, (h) quod propter Cyrum Nasonem factum esse prodiderit *Plutarchus*; (i) quod Helena habuerit sursum inflexas nares, sed quæ à Socraticis quamplurimum recederent; quod Heliogabalus non alios ad suam libidinem exercendam elegerit quàm nasutos, ratus eos fore ad Veneris negotia & promptiores,

A 3

& ala-

(a) Part. 4. Decif. 43. n. 8. (b) De sensuum Jure Dissert. V. de Olfactu. cap. 2. §. 10. (c) Diribitor. Med. c. 1. (d) de prodigiis & ostentis. p. 13. (e) Mercurialis lib. de Decoratione cap. 30. (f) Alexander ab Alexandro Genial. Dierum l. 4. c. 1. (g) Idem l. 3. c. 5. (h) Riolanus anthropol. l. 4. c. 6. (i) in Apophthegmatibus.

& alacriores, (a) cujus rationem reddit *Claramontius*, (b) hujus verò verba videantur: nolo enim iisdem, merâ cæteroquin conjecturâ suffultis huc apposis castis legentium oculis molestiam dare. Absint ex *Dissertatione* mea monstra cum proboscide, de quo *Lycosthenes*; (c) sine naribus illud *Daphnoideum*, ore tamen gemino, dentibus cum binis, & barba, quatuor oculis; (d) Puellula *Hassica* sine naribus & auribus; (e) *Basileensis* Infans *Paschalis* scissis ac apertis naribus, ut inde ejus cerebrum facile sit suspectum; (f) *Xyphili* nasus, quippe cui caput erat instar dolii; (g) *Janus* ille *Leporinus*, propè *Ulmam* aliquando captus duplicem faciem & *Nasum* habens. (h) Sed hæc monstra recedant, abeamus, antequam *Hippocentauri*, *Chimeræ*, *Vulpanferes*, *Hircocervi*, aliaque monstra nos incurrant. Fugiant ex his pagellis diaboli incarnati, qui sæpe admirandæ magnitudinis nasis, visui humano occurrere; qualem quoq; se vidisse inter cœnandum retulit *VIR Magnus, Summe Reverendus, & Excellentissimus DN. D. JOHANNES SAVBERTVS, Patronus, Fautor, & Hospes ad cupressum de venerandus*, qui fere in vicinis abhinc oris, ex almâ *Julia* huc tendens, talem in diversorio servi munera obeuntem, cum naso *Gallopavi-formi* vidit. (i) Ceterum observavi quoq; meis oculis, cum per

(a) *Riolanus* loc. modo cit. (b) de conjectandis cujusq; moribus & latitantibus animi affectibus l. 6. c. 12. (c) de prodig. & ostent. p. 317. (d) *Idem* An. 308. p. 272. (e) *Lycosthenes* de prodig. & ostent. An. 1530. (f) *Idem* An. 1556. (g) *Athanas. Kircher. Mund. subterr. l. 8. sect. 2. Disquisit. 1.* (h) *Rommel Discurs. Phys. Med. ad Christ. Weikmannum &c. de fœtibus Leporinis extra uterum repertis pag. 6.* (i) Es war in dem ganzen Hauß niemand als dieser Kerl anzutreffen / welcher ihnen an die Hand gieng / und hatte eine Nase / wie ein Salecutischer Hahn / welche er herunter fallen und aufziehen kunte. Bey der Abreise / da ihm das Zehrgeld gereicht wurde / befunde man / daß seine Hände ganz kalt / gleich eines Todten / welches dann bey solchen Teufels Menschen gemein zuseyn pfleget / welches auch bezeugt *Remigius* in seiner *Dæmonologia*.

per Belgium iter facerem, Harlingæ nautam, cui Nasi magnitudo os clauferat, ut eo ad edendum & bibendum vix uti poterat. (a) Admirandæ pariter magnitudinis nasus fuit Procli, de quo lepidissimum Epigramma *Amiani* in *Anthologia* occurrit. (b)

οὐ δυνάσται τῇ χειρὶ Πρόκλῳ πλὴν ῥῖν' ἀπομύσσειν,

τῆς ῥινὸς γὰρ ἔχῃ πλὴν χέρα μικροτέρῃ.

οὐδὲ λέγει, Ζεῦ σῶσον, εἰάν τιάρῃ· ἔ γάρ ἀκρόν

τῆς ῥινὸς πολὺ γὰρ τῆς ἀκοῆς ἀπέχῃ.

Quod sic Latinum faciebat *Henrici Stephani*.

Haut manibus Proclus potis est emungere Nasum,

Nam Procli Nasus longior est manibus.

In vocat hautq; Jo-ven, cū sternuit, auribus istum

Tam procul à Naso non capit ille sonum.

Neq; litem de magnitudine Nasi movebo, an eam rectè determinaverit *Ficinus*? (c) Nasos tres in longum dispositos Vultus unius implere longitudinem; an verò *Meyn*? (d) referens: *Es muß die Nase mit den Mund in die Länge und Breite übereinkommen.* Quæ omnia elegantissime rimatus est *VIR Excellentissimus atq; Experientissimus JOHANNES JACOBVS DÆBELIVS, Phil. & Med. bujusq; P. P.* & dum in alma Rosarum degerem Fautor & Præceptor ætatē colendus. (e) Neq; quæstiones urgebo, an Virilitatis signum sit Promontorium bonæ spei seu nasus prægrandis? (f) An nasus talis mentis denotet acumen?

(a) Er konnte nicht trincken noch essen / er musste dann zuvor mit der linken Hand die Nase wegthun / und mit der rechten den Getranck und Essen hinein schieben. (b) Schookius de Sternut. c. 35. (c) Comment. in lib. Platonis de Amore. (d) Physiogn. Med. c. 3. addit. hæc verba: Welches der Höhe des Mundes halben also zu verstehen / daß wann der Nasen Maas mit dem Zirkel genommen wird/in den Mund ohne dessen Zwingung kan gesetzt werden. (e) in Lect. Publ. de Corpore proportionato. (f) Riol. Anthrop. l. 4. c. 6.

men? (a) an nares apertæ depingant iracundum? (b) de quo *Virgilius*. (c)

Collectisq; premens volvit sub naribus ignem.
quod imitatus est *Silius Italicus*: (d)

Prima in cornipedis sedit spirantibus ignem
Naribus hasta volans.

Qui ejusmodi quæstiones desiderat Virorū scholas adeat, qui ex professo eas tractarunt. Omnia in unum de Nasi formis redegit *Lauriger Barleus*.

Cæsar gibbosum, Cynicus me ostentat aduncum,
Et Vates de me nomina grandis habet.

Hæc qui parte valent credam magis esse sagaces,
Emundum quisquis me volet esse sapit.

Nunc rivos Philologicos claudio, sat prata disputationis meæ ex istis biberunt. Interea quisquis hujus generis curiosa legere amat prolixè ventilata, citatos adeat Autores, aliosq; qui multam iisdem impenderunt industriam.

(a) *Claramont*. l. 6. c. 12. & *Schookius* de *Sternutat.* c. 35. (b) *Claramont*. l. c. (c) l. 3. *Georgic.* (d) l. 17. *Punicorum*.

CAPVT SECVNDVM.

Nasi structura Carneo-Cartilagineo-Ossea.

§. I.

Nunc tumescentibus velis in altum Anatomicorum mare me conféro, & quid de Nasi structura sentiant depromo. Ita vero definiunt Nasum: quòd sit corporis nostri pars organica, ex pluribus similiaribus particulis coagmentata, cum propter alios usus, tum maxime ut genuinum odoratus organon existeret. (a) Partem esse nemo negaverit, cum ipse *Galenus* (b) quando partem definit,

(a) *Casser.* *Penthæst.* l. 3. sect. I. c. 2. (b) de U. P. l. I. c. I. & *Casp. Hofmannus* in *Comment.* ad h. l.

finis, quod sit corpus neq; undiquaq; circumscriptio-
nem habens, neq; undiquaq; cohærens, cum reliquis
exempli loco afferat Nasum. Organicam esse non tam
quod ex pluribus partibus componatur, quam quod
functiones certas perficiat intelligimus. Vid. de istis *Ju-
lium Casserium Placentinum.* (a)

§. II.

Sed ut ordine provehar nec incertis abripiar fluctibus
attento circumspiciam oculo, quas tùm externas tùm
internas nasi structura exhibeat componentes totum par-
tes; eò tamen simul observato moderamine, nedum ta-
libus perlustrandis medio in cursu vacare lubet, longius
à portu aberrem.

§. III.

Primum igitur conspectum subit Nasi cutis, cujus
accuratam descriptionem proposuit *Casserius*: (b) notans
eam esse cæteris faciei partibus duriorē & tenuiorem,
musculisq; adeò annexam, ut Anatomicorum manibus,
in separando difficultatem insignem pariat; qualem *Bau-
vinus*, (c) ex communi experientiæ decreto etiam statuit;
huius verò rationem subjicit mox citatus *Casserius*, (d) ut
cartilagineum & muscutorum nasi tenuitati ac infirmitati
in sursum trahendis alis succurreret: ita ut nunquam mu-
culi immotâ cute agant, imo & ipsa quasi musculosa di-
cenda videatur. Neque id silentio prætereundum puto,
utem nasi dorsum cum primis investientem læsam no-
abilem relinquere cicatricem. Vide alia plura de nasi
ute notabilia in sæpe citato *Casserio*. (e) Cuti, tanquam
membranæ exteriori, affocio internam, quam sive cutem
reflexam, ubi alas intus septumq; investit, sive duræma-

B

tris

(a) l. c. sect. 2. c. 1. (b) d. l. c. c. 3. (c) Anat. l. 3. c. 46. p. 456. & Glandorp. de Poly-
pno narium cap. 1. (d) l. c. sect. 3. c. 5. (e) de Fabr. Nas. l. 3. sect. 3. c. 5.

tris sobolem in summitate & radice narium, aut utriusq; prolem in medio dixeris, parum refert, adeoq; ἀκαρῶς mihi videtur ἀνατομία *Casserii*, dum eam constituit triplicem; quamvis prudenter attenderit, illam quò magis ad Ethmoidei ossis penetralia assurrexerit, exquisitiori tactu gaudere; sed aliam, quam ipse assignaverat, ob rationem, scilicet, quia ibi nervulorum plurium intertextu fruitur.

§. IV.

Philosophorum creditus *Phoenix Aristoteles* (a) operculum quoddam insuper naso peculiare attribuit, non omnibus animantibus sed respirantibus tantum proprium, ita ut non nisi eo per aëris ingressum aperto, olfacere possint: de quo avidus Lector si velit, consulat nitidam quondam Noricæ hujus *Smaragdum Gasp. Hoffmannum*, (b) ut & *Oelbasium*, (c) *Laurenbergium* (d) & *Sebizium*; (e) in hos verò multis objectionum catapultis detonant *Cassorius* (f) & *Bravus*, (g) idque ne lynceis oculis repertu dari tradunt. Sed ignoscant mihi, si illis ab *Excellentissimo DN. PRÆSIDE, Fautore & Præceptore observanter colendo*, edoctus, demonstravero, in homine, (de quo *Aristoteli* primarius sermo,) ad narium radices tale quoddam operculum membranaceo-cartilagineum adesse, valvulæ nomine ob mobilitatem condignum, idque digitis etiam intrusis explorari posse; ut adeò frustra illud rationum telis impugnent, quod certa hic sensus noticia confirmat.

§. V.

Sequuntur muscoli, de quorum numero varia varii. *Cassorius* in hominibus unicum latum per utrumq; nasum ex-

(a) 2. de Anim. text. 100. (b) Comment. in Galen. de U. P. §. 560. (c) Semin. Pestilenti disquisit. secund. c. 8. (d) Disp. de catarrhis th. 15. (e) Disp. Med. 22. §. 5. (f) l. 3. sect. 3. c. 6. (g) de saporum & odorum differentiis c. 15.

expansum promit, (a) invenisse se tamen ait suo Marte geminos musculos exiguos, tenues, myrtiformes, ortum trahentes à narium lacu, h.e. ossis superioris maxillæ, inde supra alas assurgentes, & tandem fibris transversis obliq; ad nasi pirulam sive mucronem vergentes tendinoso fine ibi cartilagini arctissimè adhærentes. A Galeno & Columbo gemini statuuntur, unicuiq; lateri unus. (b) Quatuor recenset Laurentius, (c) duos nempe constringentes, duosque dilatantes; Quinq; Glandorpius, (d) unum comunem & IV. proprios. Sex adducit P. Barbette, (e) duos depri- mentes, duos dilatantes, duos constringentes, additq; in Nasutis duos aperientes. Septem Riolanus, (f) dividitq; in unum communem & reliquos proprios; cui consentit quoad divisionem & numerum Bauhinus. (g) Octo sive quatuor paria Spigelius, (h) Marchettis, (i) Lindenius, (k) & Isbrandus de Diemerbrœk enumerant, (l) cui postremo album calculum addere tutissimum videtur. Et prædictorū quidem musculorum ope voluntarius Nasi motus perficitur, dum par primum triangulare alas narium sursum versus foramen lacrymale attollendo diducit; secundum labio superiori commune, priori quoad usum respondet, dum versus propinquum maxillæ superioris os movet; tertium circa pinnæ radicem exortum, ac supra alam versus ejusdem angulum excurrans, narium dilatationi quoq; inservire creditur, & quartum deniq; exile, nec nisi in Nasutis distinctè conspiciendum sub tunica narium parte interiore latens ab ossis Nasi extremitate ortum in alam expanditur eamq; adstringit. Plura de

B 2

his

(a) libr. 3. Sect. 1. c. 7. (b) Bauhinus Anat. l. 3. c. 64. in marginalibus. (c) lib. 2 de sens. organ. (d) de polypo narium c. 1. p. 3. (e) Anat. Pract. l. 2. c. 1 (f) Anthropol. l. 5. c. 12. (g) Anat. l. 3. c. 64. (h) de humani Corporis Fabrica l. 4. c. 5. (i) Anat. c. 13. (k) Med. Physiol. l. 1. c. 12. Art. 1. §. 13 (l) Anat. l. 3. c. 19.

his & speciosa, vid. apud *Casserium* (a) & *Glandorpium* (b) ad quos brevitatis ergò B. L. relegamus.

§. VI.

Cartilagine septem *Lindenius* (c) in theatrum producit, tres nempe laterales, unam mediam, duas in alarum oris, duas constituentes columnam. *Riolanus*, (d) *Baubinus*, (e) *Spigelius*, (f) *Diemerbrœkius*, (g) ut & exoriens Helvetiæ Sol *Muraltus* (h) quinque numerant, tres inferiores, & duas superiores. Inferiores duæ sunt laterales, inter respirandum mobiles, & septum five diaphragma quod immobile est; superiores sunt cartilagine postremæ in infimâ narium parte positæ, & ossibus adnatæ. Ufus Cartilaginum erat, ne adeo fragilis foret nasus, sed occurrentium duriorum impetui cedere posset.

§. VII.

Et hæc dicta sufficiant, de structura nasi carneo-cartilagineâ, nunc Ossilaginis Divæ auxilio osseam quoque ordior.

§. VIII.

Apud Veteres equidem tantâ in reverentia demortuorum ossium fuere particulæ, ut grande nefas & morte piandum scelus fuerit, ossibus insultare demortuorum. (i) Nemo verò mihi vitio vertet, si ad DEI T.O.M. gloriam Nasi ossa in lucem produxero.

§. IX.

Dividuntur ergò illa in propria & communia. (k) Propriorum numerantur tria, duo externa lateralia, & unum

(a) l. 3. Sect. 3. c. 8. (b) de Polyp. Nar. cap. 1. p. 2. (c) Med. Physiol. l. 1. c. 12. Art. 1. §. 13. (d) Anthrop. l. 4. c. 4. (e) Anat. l. 3. c. 65. (f) de hum. corp. Fabr. l. 3. c. 2. (g) Anat. l. 3. c. 19. (h) Vade-mecum Anatomic. p. 228. (i) Id. p. 165. (k) Isbrand. de Diemerbrœk Anat. l. 3. c. 19. Baubin. Anat. l. 3. c. 65.

unum internum medium, quod Nasum in duas partes dirimit. Neq; triangularia sunt hæc ossa, sed quadrangularia, alterâ parte longiorem superficiem habentia, circa initium paululum incurvata, & statim ad frontem sese erigentia. (a)

§. X.

Commune ad Nasi summam radicem os fixum hæret, quod cuneiforme dicitur, non tam quod formam æmuletur cunei, sed quod cunei ad instar reliquis ossibus sit interpositum. (b) Basilare quoq; dicitur, quia basin constituit. Hoc ad secundum usq; mensem in foetibus est cartilagineum, tertio apparent Processus pterygoidei & sic duobus constat ossibus. Quarto & reliquis mensibus secundum *Riolanum*, (c) *Lindenium*, (d) *Muralium*, (e) & *Laurentium* (f) quatuor constat ossibus; secundum *Diemerbræcium* tribus; (g) secundum *Excell. Kerkringium* (h) octo seu quatuor paribus: Primum sunt Processus pterygoidei; secundum principium eorum processuum, qui postea maxillam superiorem tangunt; tertium, principia ossis, quæ Sellam equinam postea constituunt, nunc officula distincta, caput majoris aciculæ æquantia, quæ celerrime in formam semilunulæ evanescent; quartum, principia ossis, qua nervi visorii transmittuntur, tunc officatae binæ lineolæ. A nono mense augetur & corroboratur paulatim os, cartilagineq; minuuntur, ut in unum os IV. paria coëant. Processus habet octo, quatuor externos, quorum duo anteriores vocantur *πτερυγοειδείς* aliformes, vespertilionum alis similes

B 3

miles

(a) Bauhinus l. m. c. Lindenius Physiolog. Med. c. 12. Art. 1. §. 11. Casserius de Nasi Fabrica Sect. I. c. 11. (b) Spigelius de hum. Corp. Fabr. l. 2. c. 8. p. 41. (c) Comment. in Galenum de Ossibus p. 795. (d) l. m. c. (e) Vade-mecum Anat. Exercit. 5. p. m. 165. (f) Anat. l. 2. c. 14. (g) Anat. l. 9. c. 7. (h) Osteogenia Fœtum c. 6.

miles, duo posteriores geminis apicibus versus styloidem protenduntur; duos præterea internos, qui parvi sunt, & sellam Equinā in se continent. De Sella Equina notandum venit illud controversiarum mare, quod movit tanta Anatomicorum multitudo, an nempe perforata sit necne? Medicorum Coriphæus *Galenus*, (a) *Lindenius*, (b) *Hofmannus*, (c) *Andreas Laurentius*, *Franciscus Putæus*, *Jacob. Sylvius* ac *Franciscus de l'Boë Sylvius* affirmativam partem tenent, & quis resistet tot armatis tantorum Auctorum opinionibus, eorumq; (uti tradunt) autopsiæ? Sed refutavit eos *Diemerbræk*, (d) inquiens: castra secutos esse *Galenus*, cumq; *Galenus* statuisset, cerebri pituitam è Ventriculis diffuere in glandulam pituitariam, (e) Sellæ impositam, per eamq; evacuari, & interea tamē nullas Vias videret, per quas pituita ex glandulis refluere possit, ad nasum & palatum, finxit & ut verisimilem sententiam proposuit, Sellam foraminulis esse præditam, quam cæteri secuti foramina hæc in Sella statuerunt, quamvis nec Lynceis reperiri possint oculis; neq; solus hoc statuit, sed stant ex ejus partē alii Anatomicorum multi *Vesalius*, *Columbus*, *Fallopianus*, *Val-verda*, & *Baubinus*. Ast pagellæ prius deficient, quàm ut omnia ad os cuneiforme pertinentia in his Chartarum angustiis recitem. Transeo hæc & cupido Lectori Anatomicorum de hoc osse marsupia relinquo, plena sunt controversiarum, sed jam non promendarum. Sufficiat interim indicasse, liquorem ossis cuneiformis foraminulis injectum non ad palatum immediatè ferri, sed per osseos istos mæandros, (modo majores modo minores, prout glandula pituitaria major vel minor exstiterit,) vasa sive canales continentes venarum jugu-

(a) de U. P. l. 9. c. 31. (b) Med. Physiol. c. 8. Artic. 13. §. 90. (c) Comment. in Galen. d. U. P. §. 865. (d) Anat. l. 9. c. 7. (e) de glandula pituitariâ vide plurima Curiosa in Warthoni Adenograph. c. 25.

jugularium in sinus laterales expansarum principia subire, sicuti post *Cl. Schneiderum* notavit *Willisus*. (a)

§. XI.

Eo nunc & quid de osse Ethmoide notandum, digito attingo. Dicitur hoc cribriforme quia multis exilibus foraminulis est pertusum, paucis rectis, plurimis tortuosis. (b) In foetibus & pueris os cribriforme non est totum cartilaginiforme, quod *Coiterus*, (c) *Riolanus* (d) & *Lindenius* (e) putarunt; neque constat tribus partibus osseis, quod *Eyssonius* (f) affirmat, nam septum narium cavitatem discriminans nunquam in foetibus est osseum, uti nec crista Galli, nec tabula cribri instar perforata, unde nomen inditum est huic toti ossiculo; sed tota ossificatio, quae in foetu circa hoc os oritur, spongiosis septo utrinque adherentibus ossiculis quinto mense, & squamulis duabus ad oculorum orbitam constituendam concurrentibus, sexto circiter mense absolvitur; reliquae ossis huius partes cum sint & maneant cartilaginosae, etiam multo post natiuitatem tempore, non est quod iis Lectorem detineamus, satis enim magna est foetuum hoc in osse ab adultis distantia, quod neque crista galli, neque septum transversum narium neque immediatum odoratus instrumentum habeant ossa, sunt verba *Clariss. Kerkringii*. (g) Unicum adhuc de osse Ethmoide addo, nempe usum, is verò à plerisque triplex censetur: Primus ut sit defensor aculeum contra aëris irruptionem in cerebrum, secundus ut serviat vacuandis mucis, tertius (addit *C. Hofmannus*) (h) ut sit *ἡχώων* vocis, quod exemplo polypo correptorum probat, qui de naso fonant, Belgae efferunt *dor de Neeß spreken* / Saxones Inferiores *dor de Neeß schnusen* / Nostrates *durch die Naß reden*.

(a) *Anat. Cerebr. c. 4.* (b) *Causam vide ap. Bravum de sap. & odor. differ. cap. 15.* (c) *de ossibus Infantum.* (d) *Enchirid. Anat. l. 1.* (e) *Med. Physiol. cap. 8. Art. 14. §. 93.* (f) *de ossib. Infant.* (g) *Osteog. foet. c. 7.* (h) *Comment. in Galen. de U. P. §. 446.*

den. Cum *Hofmanno* sentiunt multi, ex illis *Montagnana*, *Benedictus Faventinus*, *Glandorpius* (a) & *Lindenius*; (b) *Schneiderus* tamen negat. Vid. *Horstium*. (c) Quartum quoq; adjungit *Clariss. Spigelius*, (d) ut crista Galli falci substernatur, ac sinui tertio duræ meningis tutam sedem, cui connascatur donet; & quintum, ut Nasum distinguat, & sic Nasus cum cæteris sensibus duplicatum odoratus organon habeat.

§. XII.

Ast ordinis pulsant fores quoq; processus mammillares, à figura feminarum papillas æmulante sic dicti, (e) numerantur duo, (f) albi, molles, oblongi, ad finem bulbosi, intus cavi, (g) naturæ peculiaris, cui similem in toto corpore particulam non inveneris. (h) In hominibus tenues & parvi, cerebri tamen Ventriculos attingunt, illisq; implantantur; in brutis verò multò sunt majores, præsertim annotavit in *Talpa*, animalculo illo processus mammillares cum osse cribriformi notabilis esse magnitudinis, & *Anseres* inter omnia animalia maximè pollere odoratu, ob processus mammillares longiores, *Muraltus*; (i) hinc rectè cecinit *Lucretius*:

- - humanum longè præsentit odorem
Romulidarum acris servator candidus anser.

Cæterum processus hi mammillares, (in foetibus quàm adultis majores si *Riolano* (k) credimus,) è cruribus medullæ oblongatæ juxta ventriculos cerebri anteriores enati, mole sua tumidulâ anteriora versus exporriguntur, sicq; adeunt ossis cribrosi à mediâ asurgente crista Galli
divisi

(a) de Polypo Narium Observ. 2. p. 56. (b) Medicinæ Physiologic. c. 8. Artic. 14. (c) Manu duct. ad Medicinam P. 1. c. 1. Sect. 1. §. 8. (d) de humani Corporis Fabrica l. 2. c. 8. (e) Diemerbrœk. Anat. l. 3. c. 8. (f) Fallop. l. 3. Observ. Anat. c. 14. Spigelius l. 7. c. 2. Glandorp. de Polyp. c. 1. (g) Casserius l. 3. sect. 1. c. 19. (h) Casserius l. 1. m. c. (i) Vade-mecum Anat. p. 542. (k) Anthrop. l. 6. c. ult.

divisi utrunq; lacunar, ubi dum in foraminula huius sese insinuant tutelæ gratia duræ meningis involucro obvolvuntur, tandemq; in filamenta, tubulatas narium cavernas succingenti membranæ interspersa, desinunt: eadem verò filamenta, cum in cane Venatico longè plura ac majora, quam in ullo animantium notata fuerint à *Willisio*, (a) non mirum ipsum odoris sagacitate reliqua antecellere. Nervis igitur merito accensendos puto dictos processus mammillares, *Willisium* (b) aliosq; Anatomicos, quibus fungum pro cerebro esse nequaquam dixeris, secutus, quicquid objiciant *Diemerbrœkius*, (c) *Baubin*, (d) *Riolanus*; (e) ac geminos iisdem attribuo usus: nempe, ut Ω -tus animales ad organon odoratus actuandum devehant, & serosam anteriorum cerebri ventriculorum colluviem ad nares expurgent, acres Δ easq; odorum species, (si opus fuerit quandoq;) attemperaturam; hunc enim finem natura provida salutis magistra respexisse videtur, dum singulari cavitate, (stilum minorem admittente, & ad latus proximi ventriculi anterioris ducente, sicuti in Museo *Excell. DN. PRÆSIDIS* observare mihi licuit,) processus mammillares pervios esse voluit. Præter hoc autem modo expositum nervorum par, (quod rectissimè *Willisius* (f) primum in ordine recensuit, cui assentitur *Barbette*, (g) & subscribit *Muraltus*; (h) *Diemerbrœkius* (i) autem tertium, *Lindenus* (k) juxta vulgarem Verficulum.

Olfacit Octavus, faciei nonus inerrat,

Octavum constituit) duos ramulos à pari quinto *Willisii* huc mitti & in utramq; narem distribui Anatomicorum

C

indu-

(a) de nervis cap. 21. (b) l. c. (c) Anat. l. 3. c. 19. (d) l. c. (e) Anthropol. l. 4. c. 2. (f) l. m. c. (g) Anat. Pract. cap. 10. p. 229. (h) Experiment. de Capite. (i) Anat. l. 3. c. 19. (k) Med. Physiol. c. 12. Art. 2. §. 20.

industria notavit, ut facilis sic pateat consensus nares inter & palatum intercedens. Adhæc silentio prætereundum nec illud erit, in bove, caprâ, & similibus, quæ herbaceis vescuntur, longè majores esse quam in carnivoris animalibus; rationem affert *Willisus*, (a) quoniam illis ad dignoscendas herbarum multiplicium vires, magis exquisito olfactus sensu opus esse videtur.

§. XIII.

Restat ut ductus narium excretorios alios proponam: *Primus* itaq; notante *Casserio*, (b) à cavitate illâ quæ frontis ossi insculpta superciliorum protuberantiam exterius efficit, & intus profunda ad mediam quasi frontem elevatur, ductus quidam internâ oritur parte, qui in initium ossium turbinatorum evidenter cavitatem habentium tendit. *Secundus* adest ductus ab auribus ad nares exporrectus, qui à conchâ exteriori processus petrosi incipiens, indeq; obliquè ad anterius interiusq; basis capitis latus fertur, hincq; partim cartilagineâ partim membranosa substantiâ auctus, inter duos faucium sive gulæ musculos, ulterius procedit, donec juxta radicem processus pterygoidæi interni in alteram narium cavitatem desinat, & in crassam palati tunicam inferatur, ita ut terminus hujus canalis palato & naribus communis sit: cui socios veluti canaliculos binos adjunxit *Casseri*. (c) *Tertius* obvenit ductus nerveus lacrymalis dicendus, qui punctis lacrymalibus continuus à foramine ossi proximo insculpto anteriora versus egreditur, nec procul à narium extremo in ovibus, vitulisve, manifesto foramine terminatur: Et hos quidem ductus narium communes denominare posses, per quos cerebrum, aures, oculive fluidum quoddam aqueum vel lymphaticum naribus trans-

(a) l. m. c. (b) l. 3. Sect. 1. c. 18. (c) l. 3. Sect. 1. c. 6.

transmittunt. Nunc verò inquirenda sunt vasa narium excretoria propria, in ipsâ narium tunicâ orta, quæ à *Clariss. Stenonio*, (horum, nec non modo propositi ductus tertii, principe observatore,) duorum recensentur generum: Breviora alia, alia longiora. Breviora ex glandulis tunicæ nares intus succingentis dimittuntur ostiolis exiguis, nec nisi per humoris expressi guttulas dignoscendis, atq; humorem, ab arteriolarum ramulis secretum, in membranam pituitariam *Cl. Schneideri* anteriorem, exstillant: Longiora canaliculorum lymphaticorum nomen merentia, bina occurrunt, (in utroq; nasi latere unum,) quæ in tunica narium internâ, supra molarium dentium regionem, ex rivulis à glandulis ibi præsentibus prorumpentibus minimis, in unum alveum confluentibus, principio sumto, sub ductu nerveo lacrymali ascendunt, & anteriora versus reflexa, circa extrema demum narium, quo loco suprâ reliquam planitiem cartilago exsurgit, in sinum intra cartilaginofam alarum protuberantiam obvium se exonerant, atq; prout descripta sunt in ovillo capite sese conspicienda præbent, in vitulino autem non æque se produnt, notante *Excellentiss. DN. PRÆSIDE*, tametsi narium ossa cautè effringantur, nec in homine eadem *Stenonio* unquam visa sunt.

§. XIV.

Jam verò humidum, quod prædicta Vasa naribus affundunt, cum eo, quod per processuum mammillarium cavum amandatur, idem videtur obire munus: Sed inquires, humidum quodvis odoratui obsistere, sicq; organon impedire, cum artis Medicæ antesignanus *Hippocrates* (a) scripserit: Καὶ ὅταν ὑπὸ ξηρὰ ἢ τὰ χεῖλα τῆς ῥινὸς, ὁσµῶδες ἢ ξηροτέρων αὐτὸς (ὁ ἐγκέφαλος) ἑαυτῷ ἀκρεβέστερός ἐστιν:

C 2

ubi

ubi quidem cavitas nasi sicca fuerit, ipsum seipso exactius arida olfacere, & paulò post, *ὁσόντων ἡ ὑγραίνεωσι αἱ ρῖνες, & δυνάται ὅσφραίνεσθαι*, quum verò nares humectæ fuerint, olfacere non possunt? Verissima, fateor, scripsisse Hippocratem, si humidum immoderatum aut viscosius nares non irrigans, aut obruens, innuerit; si autem simpliciter verba Hippocratis interpretari velles, experientiæ bellum indicendum foret, quâ constat, canes odoris sagacitate laudatissimos, nares habere perpetuo humidas; ne dicam, humiditatem omnino hîc videri necessariam, ut internam narium tunicam ab exsiccatione ac corrugatione alioquin metuendam, defendat, halitibusque odoriferis ad nervorum poros viam pandat facilior. Interea salutis provida magistra optime naribus prospexit, ne humidi ex collectione copia nimia iisdem impedimentum afferret, dum viam paravit illum à naribus ad palatum deducentem, transitum scil. brevem non canalis sed foraminis nomine exprimendum, à *Stenonio* (a) optimè descriptum.

(a) Observat. de narium Vasis.

CAPVT TERTIVM.

Narium Lamellæ, osseiq; Tubuli.

§. I.

Miror hîc Anatomicorum turbam (cùm in minoribus etiam humani corporis indagandis alioquin occupati esse soleant) tam notabiles Nasi partes fugitivo transiisse oculò, ita ut præter *Julium Casserium Placentinum*, (a) *Nicol. Stenonem*, (b) & *Casspar. Bartholinum*, *Thomæ filium*, (c) vix unus aut alter tam veterum quam recen-

(a) l. 3. c. 16. Sect. 1. (b) in histor. pisc. ex canum genere dilecti, annexum Myolog. Specim. p. 141. & 142. (c) In Disp. peculiari de olfactus organo Hasm. hab. An. 1679. d. 26. Febr. & Georg. Nicol. Secrup.

recentiorum eas attigerit, multo miuus accurate descriptas tradiderit.

§. II.

Sistam igitur illas Tibi B. L. descriptas, prout monstrante *Excellentissimo DN. PRÆSIDE* in ovillo capite conspectum meum subierunt: Hic vero si nares cautè, juxta situm septi intermedii intus à medio palato incipiendo, cultri acie diviseris, dorsumq; supra effrègeris, sub osse ethmoidæo lamellas quamplurimas conspicias osseas, mox juxta has è latere osseo enatos tubulos majores, seu turbinata ossa *Casserio* (a) dicta deprehendes, sibi invicem imposita, atque in gyros minores circumvoluta; qualia numero tria in homine etiam describit *Casseri*us: Primum non procul ab osse Ethmoidæo exortum, alterum similem originem naatum, paulò vero ad interiora progressum sejunctum, tertium sumto suprà ossa palati principio ita demissum, ut inter ossa palati parum interstitii relinquat, minus excavatum.

§. III.

Cass. Bartholinus (b) in cane Venatico exquisitissimi sensus, inextricabilem & plane innumerabilem lamellarum progerminationem ac circumvolutionem invenit: lamella enim primò bifida semel atq; iterum utrinq; circumvoluta erat, deinde à superficie ejus superiore exurgebant sex aliæ lamellæ, quarum nonnullæ bifidæ etiam erant, sed omnes itidem in figuram semicircularem curvabantur, iterumq; plures lamellas emittebant, quarum quælibet inextricabilem numerum aliarum lamellarum exhibebat, ut impossibile esset earum numerum inire & figuram exprimere.

§. IV.

Id vero porro notatu dignum videtur, turbinata ossa, quæ ex narium parietibus cavitatem genarum interne septientibus enascuntur, primum tenuia statim crassescere, (date hujus vocis veniam Anatomizanti Ciceroni animæ manes) & formam turbinis assumere, undiq; libera, nec nisi à principio suo deorsum pendentia; undique cavernosa, & minimis pertusa foraminulis quasi spongiosa existere; *Excellentissimus Dn. PRÆSES*, in tunica illa ipsa ossa succingente, recto & sibi invicem perpendiculari ductu, exiles, sed numerosissimos vasorum sanguineorum à carotidibus & jugularibus externis propagatorum rivulos, curiosè mihi demonstravit; juxta hos dein fibras conspeximus albicantes, pressamq; leniter tunicam per infinitos poros mucaginem reddidisse, ex glandulis interspersis, sive carne papillosa *Diemerbröckii* (a) promanantem.

§. V.

Sequitur nunc usus, quem natura tubulis hisce intendisse videtur: *Casseri* (b) putat illos factos esse, ut suo calore aërem, nempe ingredientem, præparent, ejusq; dum appellit, impetum frangant: At rem ac non tangit, propius ad veritatem collimat fulgidum Philurææ fides *Excell. Bohnius*, dum has narium labyrinthicas cavernas, tubulosq; [uti vocat] (c) mirifice fictos atque dispositos, plurimum ad odorandi organon formale conferre existimat, quatenus non saltem ab exteriori & latiore hiatu interius & versus os cribriforme magis magisq; angustantur, hinc corpuscula odora magis cogunt & compingunt, ut spissior horum ad nervos olfactorios appul-

sus

(a) Anat. l. 3. c. 8. (b) de Nasi fabrica l. 3. Sect. 3. c. 16. (c) Disput. Physiolog. 19. §. 13.

fus contingat; sed quatenus eadem cavernæ ut totidem quasi remoræ ac recessus exhalationibus odoriferis colligendis atque cumulandis inserviunt. *Steno* (a) cum in pisce ex canum genere dissecto, observasset nervea filamenta in tunicam narium à processibus mammillaribus diffusa, & hæmisphærium membranofum planum tenuissimis lamellis itidem membranosis; hinc patere ait, quâ ratione sibi ubiq; similis natura, per hæce membranas, idem in hoc pisce præstare voluit, quod in nobis aliisve animantibus plurimis efficit, numerosas spongioforum ossium lamellas, membranis involvendo: Scil. quo facilius per ambiens fluidum diffusa corpuscula sensum istius partis afficerent, lamellarum numero id efficit, ut in exiguo spatio magna superficiei sit extensio, adeoq; receptum eò spatio fluidum, varieq; inter lamellas divisum magnam corporis superficiem contingat; at quò major est superficies, quæ ambiente contingitur, eò plura ambientis corpuscula simul in illam partem agere possunt.

(a) l. m. c.

CAPVT QVARTVM.

Odoratus sensus descriptio.

§. I.

Iceat ulterius progredi & odoratus sensum in scenam producere: Hic verò in hominibus non tantum, quantum in brutis præstat, Φάυλος γὰρ ἄνθρωπος ἀσμεῖται teste *Aristotele*; (a) cujus quidem causæ multæ & elegantes proferuntur à multis: Philosophus connatam organi odoratus in nobis imperfectionem accusat, cui sen-

(a) l. 2. de Anima c. 9. t. 92.

sententiæ Viri *πολλῶν ἀντάξιοι ἄλλων* subscribunt; quos inter *Casserium* (a) *Johannem Bravum* (b) eruditum quidem illum, licet parum politum Medicum Salmanticensem, (c) tūm *Willisium* (d) & *Bohniū* (e) nominasse sufficiat, horum vero postremi duo experiētiā edocti scite affirmant, in brutis non tantum ruminantibus, sed cane etiam, fele, lepore &c. processus mamillares longe ampliores ac in homine observari. *Illustrissimus Comes ac Dominus Kenelmus Digby* (f) odoratum in homine debiliorem pronunciat, propter crassiores fortioresq; vapores è ventriculo mensâq; perpetuô ferè ortos, quorum occasione fuliginibus nares obsidentur, ut effluvia extus advenientia dignosci nequeant; οὐκ ἔστιν ἄρα est *Morbofius* (g) *ingens Wismarie Patriæ suæ lumen p. t. Kilionensis Prof. Clariss.* rationibus certis persuasus, præcipue defumtis à canibus minore narium sagacitate pollentibus, dum largiori pastu faginantur, jacentq; in culina ubi nidores undiq; hauriunt, quam cum in latibulô suô clausis parcus aptusq; venaturis cibus præbetur; Hûc facit etiam ulterius exemplum Johannis illius Leodiensis, qui cum diu in Sylvis vixisset glandibus & radicibus pastus, milites fugiens feraces, tanta polluit facultate, ut cibos odoratu explorare, homines ac Venatores distinguere, eorumq; insidias eludere potuerit, inde vero ad lautiores cibum reversus, mirandam narium sagacitatem penitus amisit, vid. *Digby.* (h) Quid? quod Pythagoræ, Zenoni, cæteræque Philosophorum antiquorum turbæ, ex aquarum bibitione & olerum deglutitione non tantum ingenium auctum evenisse creditum sit, sed odoratus etiam atque sen-

(a) de Nasi Fabric. l. 3. Sect. 2. c. 4. (b) de saporum & odorum differentiis c. 12. (c) ex Judicio Illustriss. Digby Tract. de Nat. Corpor. c. 28. p. 317. (d) de Anima Brutorum p. 1. c. 13. (e) Disp. Physiolog. 19 §. 6. 7. (f) Tract. de natura Corporum c. 28. (g) Disp. de Sensuum paradoxis c. 5. (h) l. m. c.

fenſuum tam externorum quam internorum defæcationum vigor; tametſi alioquin diſtichon ſequens in ore omnium circumferatur:

*Hauriat anſer aquam, dentur bona vina Poëtis,
Peſſima deſcribit carmina potor aquæ.*

Joh. Clauberg. (a) & *Cl. Bechmannus* (b) Philoſophi acutiſſimi, olfactum in homine hebetiorem ſuſpiciantur, ob cerebri humiditatem, quemadmodum notum ſub aquis olfactum aut nullum, aut obſcurionem eſſe, & catarrho laborantes ſæpiùs nil olfacere. Ego vero *Ariſtotelis Williſii* atque *Bohnii* effato calculum meum addo, cum *Williſio* (c) porro animadvertens, olfactus ſenſum propterea emicare in brutis, ut cum ratione deſtituantur, illo ſolo judice alimenta congrua & ſalubria ad diſtans internoscere, & à noxiis ac incongruis diſcernere, ſed & hoc modo victum abſentem vel in abſtruſo poſitum venari, facillimeq; inveſtigare queant.

§. II.

Sed memorem mihi nunc quis vellicat aurem, ut odoratum deſcribam, ſed autem optimè præſtabo, ſi verbis *Hippocratis noſtri Latini, Nobiliſſimi, Ampliſſimi, Excellentiſſimi, atq; Experiētiſſimi DN. MAURICII HOFFMANNI, Senioris, Med. D. hujusq; in hac Noricorum Prof. Publ. Primar. Celeber. Potentiſſ. Elect. & Sereniſſ. March. Brandenb. Archiatri Spectatiſſimi, Patroni & Præceptoris ad aram uſq; de venerandi*, (d) dixerim: olfactum ſive olfactionem non eſſe aëris odori ad nares attractionem, ſed ejusdem à nervulis offi cribriformi proximis perceptionem.

§. III.

Attractionem equidem aëris (aut ſi mavis impulſum)
D ut plu-

(a) Theoria corpor. vivent. §. 892. (b) Syſt. Phyſ. l. 6. Part. Spec. c. 6. Axiom. 2.
(c) de Anima Brutorum l. 1. c. 13. (d) Synopſ. Inſtit. Anat. Diſp. xx. th. 1.

ut plurimum in respirantibus concurrere, nemo negaverit, quemadmodum eam probare allaborarunt *Baubin*, (a) *Anton. l' Grand*, (b) *Diemerbroeckius*, (c) *Swammerdam*, (d) *Gualterus Needham*, (e) qui ulterius confirmaturus odoratui inservire vapores cum impetu per nares in inspiratione attractos, provocat ad experimentum *Loweri*; is vero arteriam asperam cani in jugulo præscindere solet, eamq; vulnere cætera sanato extrorsum vertere, ut non per os & nares, sed prorsus per guttur spiret, tuncque non vocem solum, sed & olfactum penitus amitti, neque teterrimis odoribus canem excitari posse deprehendit.

§. IV.

Firmo nihilominus stat talo, odori aëris attractionem proximè non efficere odoratum, sed receptionem; hinc etiam est, quod foeminæ uteri strangulatione detentæ, tametsi omni quoad sensum respiratione destitutæ fuerint, odoribus ad vitam revocentur, vid. *Casseri* (f) *Bohnius*, (g) hosq; optimè sentiant, ita ut accurate moneat *Vir Nobilissimus Excellentissimus atq; Experientissimus DN. JAC. PANCRAT. BRVNO, Phil. & Med. D. hujusq; in hac Palæcome Prof. Publ. Celebratiss. Fautor & Præceptor jugiter honorandus*, (h) ne frequentius fragrantibus utatur rebus medicus, non tantum ob rationem quam *Lud. Septalius* (i) notavit, nimirum, ne morbi inde concitentur, sæpe enim moschum & similia redolentes hystericas mulieres enecant; sed etiam ob hanc, quod nimia fragrantia impedimento possit esse, ne alieni odores v. g. conclavis, ægroti ipsius, sudoris, urinæ &c. recte possint observari, è qui-

(a) *Anat. l. 3. c. 66. p. 465.* (b) *Instit. Philos. Part. 8. Artic. 14.* (c) *Anat. l. 3. c. 19.* (d) *de Respiratione c. 1. §. 4.* (e) *de Format. fœt. c. 6. p. 189.* (f) *de Nati Fabr. l. 3. Sect. 2. c. 2.* (g) *Disp. Physiol. 19. §. 11.* (h) *Dogmat. Med. General. part. 3. c. 1. §. 8.* (i) *in Anim. l. 1. §. 7.*

è quibus tamen perfectiorem noticiam cognoscendorum
& agendorum liceret adipisci.

§. V.

Et quis quæso dubitaverit, cum aër elasticâ suavi in
minimos etiam penetret poros, ipsum cum primis ab o-
doriferis tenuium partium Sulphureo- Θ linis volatilibus
& α -tuosis particulis excitatum, patulos narium tubulos
ingredi, sensoriumq; attingere? ut adeo inspirationis ope
aër solum copiosior impulsus, internum odoratus orga-
non potentior attingere videatur.

CAPVT QVINTVM.

De Odoratus Organo.

§. I.

Nunc Hannibal ad portas! non tot in ejus timendo
exercitu capita, quot hîc ferme partes dissentientes.
Hoc asserit modo unus, modo negat & alter, plena du-
biorum sunt Anatomicorum scripta, plena rixarum, & ca-
lami eorum adhuc pruriunt.

§. II.

Aristoteles (a) τῷ περὶ τὸν ἐγκέφαλον τόπῳ τὸ τῆς ὀσφρη-
σεως αἰσθητήριόν ἐστιν ἴδιον, circa cerebrum loco odoratus
proximum sensorium est, ait, cum odor fumosa evapo-
ratio existat; rursus alibi (b) ipsum cerebrum odoratus
organon constituere videtur, ita enim scribit: odor ad
cerebrum penetrans movere solet sensionem; nunc verò
Nasum (c) olfactus instrumentum facit, ut adeo merito
eum *alter artis Medicæ antesignanus Galenus* (d) reprehen-
derit, quod cum orationis alias & eloquentiæ Parens fuisset,

D 2

fet,

(a) de Sensu & Sensil. c. 2. (b) Probl. Sect. 13. Probl. 5. (c) l. I. Histor. Animal.
c. 11. (d) libr. de Olfact. Instrum. c. 5.

set, sententiam suam de olfactus organo adeò obscure proposuerit, ut quid senserit, vaticinandum sit.

§. III.

Sed *Galenum* quod attinet, is peculiari suscepta opera pro declarando odoratus instrumento, ab initio equidem, sicuti vulgus credit, nasum ratione primi odorabilium ingressus (a) eo nomine compellari posse docet, quandoquidem, si occlusis naribus ²um ore adducamus, odorem nullum sentimus; mox verò (b) cerebri ventriculos anteriores proprium olfactus organon determinat.

§. IV.

Processus mamillares loco ventriculorum ponunt, *Casseri*us, (c) *Laurentius*, (d) *Baubinus*, (e) *Bravus*, (f) *Nößlerus* (g) hujus quondam Universitatis, nunc lucidum coelificus, *Cæsar Cremoninus*, (h) [qui eos sub mammillarum quarundam carnearum nomine intelligere videtur] *Sebizius*, (i) *Bechmannus*, (k) & plures alii.

§. V.

Willisius, Anglus curiosissimus, (l) odoratus proximum organon quærit in membranis tubulatis & fibris sensilibus his densissime intertextis; cui quoad fibras assentit ejus popularis *Anton' Grand*, (m) qui eas à basi cerebri ad nervos propagatas esse vult, ante *Willisium* autem simpliciter membranam naribus obductam, primicerii Medicorum *Rolfincius* (n) & *Schneiderus*, (o) citante & assen-

(a) Libr. cit. c. 1. (b) libr. cit. c. 4. vid. Idem l. 8. de Usu part. c. 6. l. 3. de loc. affect. c. 10. (c) de Nasi Fabr. lib. 3. Sect. 2. c. 17. (d) Anat. l. 11. qu. 12. (e) Anat. l. 3. c. 66. (f) de Saporum & odorum differentiis cap. 15. (g) Disp. de Sensibus externis th. 45. (h) de Sensib. extern. lect. 15. p. 76. (i) Exercit. Med. 22. th. 6. (k) Syst. Phys. l. 6. part. spec. c. 6. §. 13. 14. (l) de Anim. Brutor. c. 15. & Nervorum descript. & usu c. 21. (m) Instit. Phil. p. 8. Art. 14. (n) de Osse cribriformi. (o) Dissert. Anat. l. 4. c. 29.

fentiente *Mæbio*, (a) odoratus instrumentum esse pronuntiaverunt.

§. VI.

Jam quis mirabitur, inter tot contentionum turbas & turmas me ancipitem hæerere, quò me vertam? Licebit tamen animi mei sensa proferre, meliora monituro semper promptè obtemperatura. Et primum quidem Cerebrum juxta *Aristotelem* genuinum odoratus organon minime constituendum puto, quia Cerebrum sensorium est commune, uti rectè ratiocinatur *Sebizius* (b) & *Eustach. Rudius*; (c) neque nasum externum, utpote qui instrumentum odores tantum deferens vel colligens habetur, eoque abscisso odoratus aliquantum perstat; neque ventriculos cerebri anteriores, utpote qui ignobiliore muneri ferofarum sc. humiditatum collectioni vacant, neque distinctè & proximè odores percipere possunt.

§. VII.

Existimo autem principale odoratus organon esse fibrillas nerveas, à processibus mammillaribus ad tunicam tubulata ossa & lamellas involventem dimissas, respondentes papillis linguæ nerveis, cutis pyramidalibus, acusticis per labyrintheos gyros, & opticis per tunicam retinam expansis.

(a) Instit. Med. c. 4. p. 17. (b) Exercit. Med. 22. th. 4. (c) de Human. Corpor. Affectib. l. 1. c. 36.

CAPVT SEXTVM.

De Objecto Odoratus sive Odoribus.

§. I.

Objectum odoratus constituunt odores, quos describo effluvia tenuia & rosea, à corporibus odoriferis

dimissa, hinc cum aëre naribus oblata, ibidemq; præsens principale organon hoc illôve modô moventia.

§. II.

Tenuia esse vel inde constare poterit, quòd ad tam distans spatium se cum aëre diffundere, & intra aliorum corporum poros promptè insinuare soleant: Ita namque odor quem Insula Zeilandia cinamomi-ferax spirat præternavigantibus per aëris multorum milliarium tractum apportatur, sicuti rerum Orientalium Scriptores testantur; similiter affirmat illustris *Digbæus*, (a) cum Parisiis vixisset Oleum Tartari p. d. à *Dn. Ferrier* acceptum, Rosarum tunc florentium odorem imbibisse, quasi Sal Tartari cum √ â Rosarum solutum fuisset. Huc pertinent exempla bina, quæ narrat *Theod. Kerkringius*, (b) alterum de rustico, qui fistulâ laborabat in humero, & dum cæpas ore masticabat, statim earum per fistulam efflabatur odor; alterum de Chirurgi uxore, quæ cum puero mammas præberet, ipsaque quod ventris doloribus torqueretur puer, & Vini anisato uteretur, percepit flatus ab infante emissos anisum redoluisse.

§. III.

Jam verò cujus naturæ hæc sint ratione originis effluvia, meritò in quæstionem venit: Aristoteles illa in tali elementorum mixtione collocavit, ubi calidum & siccum prædominetur, vid. *Casseri*, (c) *Mercurialem*, (d) *Brazum*, (e) & *Bechmannum*; (f) sed objicit inter recentiores *Jacobus Robaultus*, (g) si ex eâ miscelâ, inquiens odor fieret, cum hæc tactui se offerat, excitare deberet in omnibus locis, qui illi organi vice sunt, sensationem quæ ill

(a) In Theatr. Sympathet. (b) Spicileg. Anat. Observ. 15. (c) de Fabr. Nas. l. 3. Sect. 2. c. 8. (d) de Decoratione c. 30. p. 336. (e) de Saporum & odorum different. c. 17. (f) Syst. Phys. l. 6. part. spec. c. 6. (g) Tract. Phys. part. 1. c. 25. p. 242.

illi esset similis, ideoque manibus odorare deberemus æquè ac naribus, quod experientiæ contrarium.

§. IV.

Chemici à principio Sulphureo odores dependere dicunt, quibus consentit *Clariss. Mæbius*, (a) id verò quoniam rarò solitarium occurrit, Θ linum etiam in consortium venire suspicor, hinc cum *Cl. Wedelio* (b) & *Muralto* (c) Sulphur principium odorum radicale, Θ l verò inprimis volatile explicativum statuens.

§. V.

Corpora igitur ubi prædicta bina principia rariori texturæ sunt inclusa, nec terreâ aut quapiam fixiori compage detenta, aut ∇ eis nimium immerfa, ut aër calore adjutus atterendo vel solvendo atomos decerpere vel elicere possit, promptè odorem de se spargunt: contrario autem modo se habentia e. g. dura nullum per se odoris sensum excitant, si verò Δ i admota comburantur, aut etiam inter se atterantur, odora evadunt, quandoquidem mutuo illo affrictu aliquæ earum partium foras erumpunt, & per medium diffunduntur, (d) ut adeò *Cardanus* (e) eo forsan sensu quoq; intelligendus sit, quando aurum, metallorum solidissimum, exiguum bonum odorem spirare scripsit, quemadmodum in nupero Collegio Chémico privato *Excellentissimus DN. PRÆSES* annotavit, (f) *Virum Celeberrimum Olaum Borrichium*, (g) ex *Cl. Abasvero Payske* Medico Regio audivisse, ipsum cum foliorum auri purissimi unciam dimidiam cum salivâ propriâ totis 14. diebus in mortario vitreo subegisset, & in nigram massam redegisset, odorem Sulphuris inde percepisse.

§. VI. Sed

(a) Instit. Med. l. I. c. 4. (b) Theor. Medicin. Part. I. Sect. 5. §. 30. (c) Vademecum Anat. Exerc. I I. §. 5. (d) Ant. l' Grand Inst. Philosoph. Part. 7. Art. 15. (e) de Subtilit. c. 6. (f) ad processum 99. (g) in Hermetis sapientiâ vindicatâ p. 415.

§. VI.

Sed agitur adhuc controversia, an effluvia odorifera sint corporea, an verò spiritualiter quasi odores ad olfactus deferantur organon? Posteriores mordicus tenere recentiorum nonnulli, quos inter *Excell.* etiam *Sennertus*, (a) sed rationes quas afferunt Sibyllæ quasi folia sunt, flatuq; rationis saniorum Medicorum & Philosophorum cito citius dispelluntur. Evolve, si certior fieri amas, quæ docent, incomparabile Lipsicum decus *Excell. Bohnius*, (b) Venator hodie Cartesianæ Philosophiæ maximus, *Ant. l'Grand*, (c) *Joh. Bravus*, (d) *Mœbius*, (e) *Cæsar Cremoninus*, (f) & innumeri alii.

§. VII.

Ceterum insignis gustum inter & odoratum, odores & sapes, intercedit convenientia, (si eam excipias differentiam, quòd gustus crassiores admittat particulas, easque inter primariò Æinas ab humido salivæ menstruo solutas,) ut, quæ naribus ingrata, linguæ fastidium procreent, & in coryzâ aliisq; afflictionibus, communem sentiant læsionem gustus & odoratus: inde etiam est, quòd non rarò sensuum horum nomina confundantur, quod de popularibus suis *Anglus Digbæus*, (g) & de Belgis *Francisc. de l'Boë Sylvius* annotavit; (h) Quid? quòd etiam à Germanis sæpius usurpatur *Schmecken* pro *Riechen* / *eine Schmecken* pro *Riechen*: *Büschel*: supra laudatus *Sylvius* causam refert in organorum propinquitatem, partim etiam quod in faucibus cuncta communicent; *Clarissimus* verò *Willisus*, (i) causam conjicit in ramos duos à pari quinto ad nares amandatos; quam rationem

ceu

(a) *Instit. Med. lib. I. c. 12.* (b) *Exercit. Physiol. 19. §. 5. seq.* (c) *l. m. c.* (d) *de Sap. & odor. diff. c. 12.* (e) *Instit. Med. c. 4.* (f) *de Odor. Lect. 17.* (g) *de Natura Corporum c. 27. §. 6.* (h) *de Medendi Method. l. I. c. 7. §. 8.* (i) *de Nervis cap. 21.*

ceum accuratissimam amplector. Jam verò cum inter se sic conveniant saporès & odores, generaliter quoque distinguuntur uti saporès ita odores, in gratos & ingratos.

§. VIII.

Gratus odor est, cujus particulæ narium membranas & processuum mammillarium filamenta jucundè & suaviter feriunt, & animalès confortant, recreant, instaurant; & talem odorem ut plurimum fundunt Sulphure puriore & Æ Volatili abundantia subjecta.

§. IX.

Ingratus odor est, cujus particulæ organo & libusq; animalibus vel à naturâ vel ab aliquâ impressione adversæ sunt, ita ut stomachum evertere, ac animi deliquium aliaq; symptomata introducere soleant. Vid. *Anton. le Grand*, (a) *Muraltum*, (b) *Rohaultum*, (c) & *Claubergium*. (d) Ejusmodi odorem præbent subjecta, quæ Sulphure impuriori aut adustionem passio constant, aut quando laxato mixtionis vinculo ex iis Sulphur cum Æis aliquâ portione avolare incipit.

(a) Instit. Phil. Part. 8. Art. 14. (b) Vade-mecum Anat. Exerc. II. §. 5. (c) Tract. Phys. Part. I. c. 25. §. 11. (d) Theor. Vivent. th. 90.

CAPVT SEPTIMVM.

De Medio Aëre quid ad Odoratum conferat.

§. I.

A Bonnibus fere aër odoratus medium constituitur, & verè quoq; est. Aër enim aptissimum est ad diffusionem odorum medium. Nam aër halitum odoriferum vehit; & licet magna ejus pars per oris patuli canalum in asperam arteriam descendat, reliqua tamen mo-

E tum

tum rectum affectans, nares subit, & in ipsum olfactus organon impingitur: Hæc vero tamdiu sentitur, quamdiu suo contactu à fibrillis nerveis membranæ tubulatæ percipitur; sentiri autem desinit, cum expiratur, & per nares foras regreditur.

§. II.

Prout igitur aër ratione motus comparatus, & ratione (a) substantiæ deducendis effluviis odoriferis magis vel minus aptus fuerit, odorum ad organon proprium translationem, vel accelerabit, vel retardabit, nisi prava organi dispositio obicem posuerit.

§. III.

Præter aërem odoris medium nonnulli insuper faciunt ∇am , [quorum rationes hîc prolixè discutere haud licet,] quare ut paucis multa complectar *Thinesius Clariss. Mœbii* proponam, eidem me applicaturus: *Alii*, [is inquit,] (b) addunt ∇am , argumento desumpto à piscibus, quod odoribus escarum alliciantur. Verum dubitare aliquis posset, annon potius escam sapore, mediantibus vaporibus ∇a communicatis percipiant, quam odore. Sit autem quod odore percipiant; sed tunc ∇a olfactus medium erit piscibus non homini.

§. IV.

Hoc etiam addo & velut auctarium huic Capiti constituo, aërem non tantum odoribus naribus adducendis inservire, sed etiam muco inde per fauces depellendo utilem esse. Vid. *Swammerdamium*. (c)

CAPVT

(a) Vid. Cl. Bohnium Phys. Disp. 19. (b) Vid. Cl. Mœbium Instit. c. 4. (c) de Respiratione Sect. 1, c. 1. §. 4.

CAPVT OCTAVUM.

De singulari sensus odoratus præstantiâ in nonnullis hominibus, & vi atq; efficaciâ odorum in Corpore humanum variâ.

§. I.

BRuta equidem animantia, odoratus facultate homines ut plurimum superare, supra facti sumus, & stupenda, quæ de canibus narrat *Rob. Boyle (a)* confirmant; at vero ut inter hos quospiam emunctæ naris repertos constet, odoratus sagacitate cum illis certantes, sequentia exempla proposuisse juvabit. Primi autem mihi ex memoriâ in calarnum defluunt Choræi, de quibus mentio fit Geneseos 36, v. 20. (die Horiter) qui memorantur olfactu explorasse terram; iis addere licebit Arabem illum, de quo ex Bavâ Batrâ recenset *Nobilissimus & Excellentissimus noster Wagenseilius*, (b) ipsum per desertum iter facientem admotâ naribus gleba dixisse: hæc via ad hanc urbem, ista ad istam producit. Quæsitum quam procul ab aquâ abessent, glebâ iterum naribus pertentatâ, respondiisse, octo miliaribus. Cum processissent aliquandiu, iterum rogatum, tria miliaria indicasse: cumque glebam clam ablatam novâ commutassent, decipi tamen eum non potuisse, in priore responso perseverantē. Sed quia Rabbæ narrationibus cum aliis eruditis parum fudit, insuper aliud exemplum affert m. c. *Excellentissimus noster Wagenseilius*, (c) ex Petro Vallæo Viro nobilitatis & peregrinationum laude conspicuo, qui eadem ferè, de nautis, (uti vocat,) terrestribus, asserit. Huc & illi spectant Insularum Antillarum Æthiopes, qui odoratu tam

E 2

sub-

(a) de natura determinatâ effluviis. (b) in Sotâ Excerpt. Gemar. c. 9 Annot. 13. p. 1028. (c) Ibid. p. 1164.

subtili præditi, ut vestigia etiam Æthiopis alicujus, & Galli discernere potuerint, modo locum illum Viæ olfecerint, quâ inceserunt; recensente *Excell. Morbosio*. (a) Naturales Vires superasse videtur exemplum, quod *Ada* habent *Hafniensia*, (b) de Anu, quæ intuens filium viduæ cujusdam honestæ, fanum, naribus auram captans, toto octiduo funus ejus præodorata est. Et hæc de hominibus; quibus dispari licet consortio, (dum hîc demum in mentem mihi venit,) liceat adjungere, quæ de Vulturibus refert *Thomas*, illos per quinquaginta millia passuum exquisito odoris sensu cadaveris præsentiam indagare posse; & lepidam Campanellæ narrationem de fungis in Bisnienensi territorio nascentibus, qui moschum olentes, si quis ventrem exoneraverit, in loco ubi nascuntur, fugere, ac paulo distantius nasci dicuntur. vid. *Excell. Morbosium*. (c) De quibus duobus exemplis fides tamen sit penes Autores.

§. II.

Nunc enim ordo ad vim atque efficaciam, quam odores in corpus humanum exserunt, declarandam me vocat. Sunt qui corpus odoribus nutriri & pasci afferunt, rem exemplis comprobantes: Ita namq; accolæ fontis Gangis odore pomorum sylvestrium vixisse *Solinus* (d) memoriæ prodidit, quemadmodum alium aëre solo & sole *Rhodingius*. (e) Democritum Abderitanum Philosophum, annos 109. natum, ternis diebus vitam fugientem, solo panis calidi olfactu, remoratum esse, *Diogenes Laërtius* (f) author est, sic de eô ludens in Pammetro versibus Latinitate donatis:

Quis-

(a) Disp. de Sensuum paradoxis c. 5. (b) Ann. 1. Observ. 117. (c) de Sensuum Parad. c. 1. (d) in Polyhist. c. 52. (e) l. 24. c. 21. (f) libr. 9. de Vitis Philosoph. vid. Martinum Kergerum de Fermentatione Sect. 3. c. 2. p. 218.

*Quisnam tam sapiens visus qui tale patrarit
Unquam, quale sciens omnia Democritus?
Qui per tres tenuit præsentia fata, dies &
Illa recens cocti panis odore aluit.*

Enimvero nutritionem per odores factam ἀνεπίστος loquendo tale nomen mereri, negant adductis rationibus *Jonstonus* (a) *Morhofius* (b) & *Posnerus*, (c) ut adeò refutationem quandam propter reparatam fluidi Volatilis & Vei jacturam, meliori jure dicere posses.

§. III.

Cæterum novum aut insolitum non est, odoribus quospiam inebriari, siquidē *Alexander ab Alexandro* (d) Thraces testatur epulantes foco accumbere, herbarum femine ignibus injecto, hujusq; nidore captos ebrios imitari, & tanquam vino affectos temulentos jacere. *Babylonios* etiam incenso arborum fructu & fumo hausto ita ebrios reddi, ut tripudiis & cantibus exultent, idemque imitari *Scythas*, alioquin *hydropotas*, quotiescunque ebrietatis voluptatem requirant. Et si quis fidem denegare nobis vellet, testimonio suo nobis præstò erunt *Tobacophili* & recentes infanientis herbæ hujus *Candidati*, (quam *America* coepit nostro orbi mittere, quasi deessent nobis instrumenta dementiæ, ut dixisse fertur, *immortalis post funera Gloriæ Vir Herm. Conringius*), qui ejus fumo naribus capto titubare solent. Ita *Rostochii Belgam* novi *Studiosum* ex odore Vini citius quam alii ex potu ad ebrietatem redactum; idem in aliis factum testatur *Schottus*. (e)

§. IV.

Notatu porrò dignum est odoratu purgari quosdam,
E 3 de

(a) *Thavmatograph. Class. 10. Art. 2.* (b) l. c. c. 4. (c) de Alimentorum verâ indole. §. 2. (d) *Genial. dier. l. 3. c. 11.* (e) *Phys. Curios. l. 3. c. 33. §. 4.*

de quo Purgationis modo vide *Excell. Francum*, (a) qui plurima hac de re collegit exempla: Sic namq; D. Pfeil/*Medicus Lipsiensis*, quoties purgare corpus vellet, Pharmacopolia ingressus, quando purgantia recens parabantur, & illa olfecit tantum; deinde domum reversus, intra eam se continuit. Nobilis Virgo Anna Riederiana Dessæ ad Sororis Dorotheæ ex poculo purgante bibentis lectum propius accedens atq; adstans, odorem Medicamenti percepit, atq; inde sufficienter purgabatur, imò felicior ac ipsa Soror. (b) Vid. plura alia exempla apud *M. Donatum*, (c) *J. N. Binningerum*, (d) *Panarolum*, (e) *Schenkium*, (f) *Erastum*, (g) & *Smetium*. (h)

§. V.

Vim adhæc medicam corroborantem, uti loquuntur, obtinere odores, exinde facile patebit, quia pulegii cum pipere in aceto decocti odor naribus admissus apoplecticos reficit; (i) Mus \ominus is *ci in vitro angusti orificii naribus admotus, epileptico paroxysmo correptos sublevat; (k) infantes eodem malo tentatos Xyloaloë accensa excitat; catarrho suffocativo suppressos, fumus ex mastiche, thure, succinô, tacamahacâ nonnihil liberat; (l) hystericâ passione detentas feminas, plumarum crematarum, solearum combustarum, assæ fætidae, aliorumq; foetidorum odor relevat, quemadmodum svaviter olentia virilis sexus homines syncopticos, grato reficere odore notissimum puto.

§. VI.

Nec vero noxâ destituuntur odores, dum corporibus qui-

(a) Satyr. Med. Contin. 2. (3.) (b) Salmuth Centur. 3. Observ. 14. (c) l. 6. H. M. c. 3. (d) Cent. 2. Observ. 86. p. 228. (e) Pentecost. observ. 28. (f) in observat. (g) c. 60. de occultis Pharmacis. (h) Miscell. p. 113. & 163. (i) Nicol. Chesneau in Prax. (k) Fr. de le Boë Sylvius Prax. Med. lib. 1. c. 19. §. 73. (l) Hartmann, in Prax. Chimiaticæ.

quibus vel naturâ, vel consuetudine, vel peculiari dispositione adversantur, occurrunt. Pharmacopœus Niecopiensis Christophorus Heerfart à nimio Camphoræ odoratu, olfactum amisit, teste *Bartholino*. (a) Ex rosarum odore, (uti sæpius feminæ,) quidem animo linquebat, notante *Amato Lusitano*; (b) idem perpeffum est Fr. Venerius, Venetorum Dux, referente *Zwingero*. (c) Rusticus Antverpianus, qui cum in myropolium divertisset, deliquio animi cœpit periclitari, fimo verò equino admoto naribus, revocatus est, quod ex *Lemnio*, (d) refert *Jonstonus*. (e) Piscator Senex, qui spectans Lusitaniæ Regis in urbem quandam introitum, concidit, postea verò, ab Archiatri Regis, (qui cognovit, illum ex aromatum in plateis, propter frondes fragrantès, & suffimenta copiosiora, odore fortiori in malum hoc incidisse,) adhibito consilio, ut æger denuò ad littus apponeretur, & algâ limoq; cooperiretur, brevi tempore sanitati pristinæ fuit restitutus, de quod vid. *Zacut. Lusitanus*. (f) Moschi, ambræ, aliorumq; svaveolentium odore hystericas lædi, experientiæ suffragio comprobatum est, quia tunc ex mente *Willisi* (g) spiritus animales demulcentur, resolvuntur, & ad explodendum parati in ultteriores inordinationes provocantur. In Anglia verò feminam lucernæ extinctæ suffitu partum nondum maturum emisisse, nec sine vitæ discrimine enixam esse, recenset *Anton. le Grand*. (h)

§. VII.

Tandem singularis Casus est, quem habet *Amatus Lusi-*

(a) *Histor. Anat. rariorum* Cent. 4. *Hist.* 91. (b) Cent. 2. *Curat.* 36. (c) *Theatr. Vit. human.* Volum. 2. l. 5. p. 421. (d) l. 2. *occult. qualit.* c. 9. (e) *Thyamatogr.* Cl. 10. cap. 7. *Art.* 3. (f) *Prax. admirab.* l. 3. *observ.* 99. (g) de morbis convulsivis c. 10. (h) *Histor. Natur.* Part. 9. *Art.* 3. p. 440.

Lusitanus (a) de Agasone quodam Pifaurenfi, qui super duabus croci farcinulis dormiens eâdem nocte obiit.

§. VIII.

Sed

HÎC TERMINVS ESTO!

Potuissem equidem plura præsentî inferere opellæ, nisi metuissem eandem mole sua fastidium daturam esse. Interea si quæpiam in eâ minus Tibi B. L. arrident, cogita voluntatem placendi Tibi non defuisse, si facultas defuerit, & crede *Martiali*, (b)

Non cuicunq; datum est habere Nasum.

Materiæ gravitas, Autorum discrepantes hinc inde sententiæ repertu dantur, ut bonus *Homerus* hîc etiam dormitet, nedum ego artis difficillimæ Tyro. Doctiora de nasi statu præter-naturali venientibus dabimus annis, si *DEVS*, & vita, & vires permiserint. Antequam autem ultimam imponam manum, liceat *Physicorum* adhuc ingredi castra, & illic paululum immorari, Thematisq; pertractandi jam olim suscepti *Sciagraphiam* loco

COROLLARI

proponere, & asserere

LVNAM ESSE ALTERAM TERRAM,

tum quoad

- I. *Suam opacitatem, quam confirmant ejus incrementa & decrementsa, defectusq; luculæ in Eclipsibus alias conspicuæ. vid. Affelmannus, (c) Claubergius, (d) Wittichius, (e) Excell. noster Sturmîus, (f) Fautor & Præceptor*

(a) In *Dioscor. c. de croco.* (b) *l. i. Epigr. 42.* (c) *Disp. de Creat. th. 5.* (d) *Disp. Phys. 28. §. 1. & 7.* (e) *Consensu veritatis cum fide §. 504. & 523.* (f) In *Synops. Special. Physic. Mistæ, Sect. 2. §. 3. Tabb. Astron. Part. Spec. Tab. 3.*

ceptor ad tumultum usq; colendus, Greydanus, (a) Cartesius, (b) Sweling, (c) Prætorius, (d) Placentinus, (e) Excell. Weigelius, (f) & Kippingius. (g) Negant tamen & aliquam De congenitam Lucem attribuant Schookius, (h) Stierius, (i) Hartnack / (k) Conimbricenses, (l) Gorlæus, (m) Magyrus, (n) & alii innumerari. Terram verò lucere ut Dam demonstrant Greydanus, (o) Excell. noster Sturmius, (p) Galilæus Galilæi. (q)

I. Lumen mutuatitium tam primarium, quod omnes ferè De & Terræ tribuunt, quam secundarium. Vid. Excell. noster Sturmius, (r) Wittich, (s) Vitalis, (t) Mæsthlinus, (u) Keplerus, (v) Placentinus, (x) Treiberus, (y) Weigelius, (z) Acta Anglicana, (aa) Ephemerid. Erudit. (bb) Galilæus Galilæi. (cc)

II. Phases. Vid. Excell. Sturmius, (dd) Excell. Weigelius, (ee) Gallilæus Gallilæi. (ff)

V. Dierum noctiumq; vicissitudinem. Vid. Excell. Sturmius. (gg)

F

V. Ecli-

(a) Phys. lib. 2. c. 6. (b) P. III. Princ. Phil. §. 11. (c) Disp. de Sensibus. (d) Meletem. Phys. Disp. 12. th. 16. (e) Cartes. Triumphant. (f) Fortsetzung des Himmels Spiels Geoscop. Gelenit. c. 4. Phæn. 3. & c. 5. (g) Phys. l. 3. c. 5. §. 15. (h) Cent. rar. Probl. Hist. Med. Phys. Probl. 90. (i) Phys. part. Spec. quæst. 8. (k) In seiner Sternkundigung p. m. 53. (l) lib. 2. de cælo cap. 7. quæst. 4. (m) Ide. Phys. c. 6. §. 5. (n) Commentar. ad suam Physic. c. 6. p. m. 156. (o) Phys. l. 2. c. 6. (p) Colleg. quodam Physic. Msto Dispnt. 2. de Mundanorum Corporum different. §. 12. & Tabb. Astron. IV. (q) System. Cosmic. p. 84. (r) Tabb. Astron. 4. (s) Consens. Verit. cum Fid. §. 526. (t) Lexic. Mathem. Tit. Terra. (u) Disp. de Eclips. §. 21. 22. 23. (v) Astron. Part. Optic. c. 6. §. 10. (x) Cartes. triumph. (y) Epit. Astron. Part. Spec. c. 4. (z) Fortsetzung des Himmels-Spiegels c. 2. (aa) Mens. Dec. 1665. in speculationibus Dn. Auzonti. (bb) p. 145. (cc) Syst. Cosm. p. 87. (dd) Tab. Astron. 3. & 4. & Colleg. Phys. Disp. Msto Disp. 7. §. 1. 2. 3. (ee) Syst. Cosm. p. 80. (ff) Geoscop. Selenit. Part. 2. c. 2. (gg) Phys. Mstæ parte Spec. Sect. 3. c. 1. n. 2. & Colleg. Phys. Mst. Disp. 8. §. 10. 11.

- V. *Eclipses.* Vid. Excell. Sturmius, (a) Pfauzius, (b) Vitalis. (c)
- VI. *Partium heterogeneitatem.* Vid. Excell. Weigelius, (d) Excell. Sturmius, (e) Galilæus Galilæi, (f) Francisci. (g)
- VII. *Asperitatem.* Vid. Excell. Sturmius, (b) Wittichium, (i) Hevelium, (k) Ricciolum, (l) Galilæum Galilæi, (m) Francisci. (n)
- VIII. *Corruptibilitatem.* Vid. Pegelium, (o) Reinholdum, (p) Keplerum, (q) Ant. le Grand, (r) Greydanum, (s) Bassécour, (t) Galilæum Galilæi, (u) Francisci. (v)
- IX. *Figuram.* Vid. Excell. Sturmius, (x) & alios innumeros, quos pagina non capit.
- X. *Motum.* Vid. Excell. Sturmius, (y) Ræi. (z)
- XI. *Magnetismum.* Vid. Excell. Sturmius. (aa)
- XII. *Habitabilitatem.* Vid. Keplerum, (bb) & Wittichium. (cc)
- XIII. *Deniq; quoad Influxum reciprocum.* Vid. Excell. Sturmius. (dd)

SVFFICIAT.

- (a) Colleg. Phys. Mst. Disp. 7. §. 6. 7. seq. (b) Disp. de Eclipsi Terræ. (c) Lexic. Mathematic. Tit. Eclipsis. (d) Geoscop. Selen. p. 1. c. 7. Phæn. 4. (e) Tabb. Astron. 3. & 4. (f) Syst. Cosm. p. 86. (g) Eröffneten Lust-Haus der Ober- und Unter-Welt / p. 398. (h) Tabb. Astron. 3. & 4. (i) Theol. Pacif. p. 51. (k) Selenogr. c. 6. p. 148. (l) Almagest. nov. l. 4. c. 2. (m) Syst. Cosmic. p. 91. & Nunc fides p. 10. (n) Eröffneten Lust-Haus der Ober- und Unter-Welt p. 439. & 441. (o) Aphorism. Philos. p. 152. (p) super Theor. Purbachii p. 164. (q) Astron. Part. Optic. c. 6. (r) Instit. Philosoph. p. 403. & 411. (s) Phys. p. 109. (t) contra Schüler. (u) Syst. Cosm. p. 79. (v) Lust-Haus der Ober- und Unter-Welt p. 104. (x) Tabb. Astron. 3. & 4. (y) Ibid. (z) de Origine motus p. 64. (aa) Disp. de Corporum magnetismo & Tract. Mst. de occultis qualitatibus c. 6. §. 2. (bb) Astron. Part. Optic. c. 6. (cc) Theol. Pacif. c. 7. Art. 60. p. 52. (dd) Tabb. Astron. 3. & 4.

DE Naso tractas? Medicus felicior haud est,
quàm status & morbi, caussaꝫ; cui subolet,
ac uti pellatur. Crispis si naribus ausus
hos laceret rictus forsitan invidiæ;
extollet contra, quisquis non naris obesæ est,
pectore & ex æquo spiritus inde means.
Nec Patrem de te, nec te suspendet adunco
naso spes, tuus ac improbus ille labor.

Commensali & amico suavissimo
L. M. Q. scripsit.

JOHANNES SAVBERTVS, D.

WAls jene/ welche die Natur und Kunst verstehen/
von diesem Wunderglied des Hauptes zeigen an/
weiß ich zwar nicht. Jedoch soviel ich sonst kan sehen/
wie seltsam es auch scheint/ ist es sehr wol gethan/
wann in Galenus Schul vor andern wird betrachtet
der Nasen Eigenschafft / des Schöpfers Meisterstück.
Um so viel fleißiger ein treuer Arzt es achtet/
ob seinem Kranken schier der Odem bleib zurück/
und er frisch oder sacht denselbigen aufblase:
Ob rein sey oder böß / ja gar mit Gifft beklebt/
und Pestilentz/ die Luft/ die man schöpft durch die Nase/
die/ sonder welche nicht lebt was auff Erden lebt.
Und wann das matte Herz den letzten Stoß soll leiden;
tritt auff der Medikus/ streicht seinen Balsamsafft
zun Nasenlöchern ein/ hemmt Leibs und Seelen scheiden/
belebt den Sterbenden dadurch mit neuer Krafft.
Ej nun so fahret fort/ Herz Lochner! ihr sollt stehen
im Purpur bald/ den man nur Grundgelährten gibt/
nicht Storchern/ die so peck den Leuten Nasen drehen.
Indessen preiß diß Werk wer ichtens Blumen liebt.

C. S. M. A. G.

LOCHNERE emunctæ naris, nunc mente sagaci
Nares rimare, & tubulos quos dædala finxit

Illa manus genitrix rerum, doctæq; catervæ
 Supra bruta proba Tibi surgere naris acumen:
 Humanum quanquam longe præsentit odorem,
 Romulidarum acris servator candidus anser,
 Turba canumq; feras subitas lætatur odore,
 Olfactus LOCHNERE Tui est vis major, odoras
 Quas habeant intus positas animantia nares.
 Plus LOCHNERE ultra Tibi proderit, auguror, olim
 Talis odor, laudesq; Tuæ trans æthera scandent.

Ita

Clariss. DN. AUTORI RESPONSURO,

invitâ propter occupationes

Minervâ, mente tamen

amicâ

L. M. Q.

applaudebat

PRÆSES.

L Audantur meritò, quæis fortia facta virorum
 est volupe & curâ sapientum volvere scripta;
 Hos homines dignos inprimis laude putamus,
 priscorum qui dant operam monumenta relicta
 discere. Vita est mors, si non sapientia pectus
 muniat, aut animum generosis artibus ornet.
 Quod studio LOCHNERE probò perpendis Amande
 Qui colis & Pbæbi clariq; Machaonis artem,
 qua fuit Illustris Pæon Podalyrius atq;
 Chiron Hippocrates, quid dico ast nomine cunctos,
 ars quibus hæc, insigne decus nomenq; paravit.
 Perge igitur florum, lapidumq; inquirere vires,
 corporis humani partes nec cernere cessa,
 & quicquid tellus intra sua viscera celat,
 conferet hocq; TIBI laudem, post funera famam.

Hæc pauca, multo tamen affectu scribebant

Clarissimi nec non Doctissimi Domini hu-

jus Disputationis Autoris ac Respondentis

Convictores.